

Reglugerðarbreyting þessi staðfestist hér með samkvæmt lögum nr. 29 23. apríl 129 1946, um hafnargerðir og lendingarbætur, til að öðlast þegar gildi, og gilda til 1. 11. júní júní 1953, og birtist til eftirbreytni öllum þeim, sem hlut eiga að máli.

Samgöngumálaráðuneytið, 11. júní 1952.

F. h. r.

Páll Pálmason.

Brynjólfur Ingólfsson.

REGLUGERÐ

130

12. júní

um iðnfræðslu.

I. KAFLI

Iðngreinar.

1. gr.

Iðnfræðslu til sveinsprófs skal halda uppi í þeim iðngreinum, sem löggiltar eru.

2. gr.

Löggiltar iðngreinar eru þessar:

Bakaraiðn,	klæðskurður:
beykisiðn,	karla,
bifreiðasmíði,	kvenna,
bifvélavirkjun,	kökugerð,
blikksmíði,	leirkerasmíði,
bókbandsiðn,	leturgröftur,
feldskeraiðn,	ljósmyndun,
flugvélavirkjun,	ljósprentun,
framreiðsluiðn,	matreiðsla,
gaslagning,	málaraiðn,
glerslípun og speglagerð,	mjólkuriðnaður,
gull- og silfursmíði,	mótasmíði,
hattasaumur,	múrun,
hárgreiðsluiðn,	myndskurður,
hárskera- og rakaraiðn,	netjagerð,
hljóðfærasmíði,	pípulögn,
húsasmíði,	prentiðn:
húsgagnabólstrun,	setning,
húsgagnasmíði,	prentun,
járniðnaður:	prentmyndaljósmyndun,
eirsmíði,	prentmyndasmíði,
járnsmíði,	rafmagnsiðn:
ketil- og plötusmíði,	rafvirkjun,
málmsteypa,	rafvélavirkjun,
rennismíði,	reiða- og seglasaumur,
vélvirkjun,	reiðtygja- og aktygjasmiði,
kjólasaumur,	skriftvélavirkjun,
kjötiðnaður,	skipa- og bátasmíði,

130
12. júní

skósmíði,
steinsmíði,
sútaraiðn,
tágariðun,

úrsmíði,
útvarpsvirkjun,
vagnasmíði,
veggfóðrun.

II. KAFLI Námstíminn.

3. gr.

Námstími iðnnema skal vera sem hér segir:

a. 5 ár:

Flugvélavirkjun.

b. 4 ár í eftirtöldum iðngreinum:

Bakaraiðn,
beykisiðn,
bifreiðasmíði,
bifvélavirkjun,
blikksmíði,
bókbandsiðn,
feldskeraiðn,
gaslagningu,
glerslípun og speglagerð,
gull- og silfursmíði,
hárskera- og rakaraiðn,
hljóðfærasmíði,
húsasmíði,
húsgagnabólstrun,
húsgagnasmíði,
járniðnaði:
eirsmíði,
járnsmíði,
ketil- og plötusmíði,
málmsteypu,
rennismíði eða
vélvirkjun,
kjötiðnaði,
klæðskurði karla,
kökugerð,
leirkerasmíði,
leturgrefti,

ljósprentun,
matreiðslu,
málaraiðn,
mjólkuriðnaði,
mótasmíði,
múrun,
myndskurði,
pípulögn,
prentiðn:
setningu eða
prentun,
prentmyndaljósmyndun,
prentmyndasmíði,
rafmagnsiðn:
rafvirkjun eða
rafvélavirkjun,
reiðtygja- og aktygjasmíði,
skipa- og bátasmíði,
skósmíði,
skriftvélavirkjun,
steinsmíði,
sútaraiðn,
tágariðun,
úrsmíði,
útvarpsvirkjun,
vagnasmíði,
veggfóðrun.

c. 3 ár í eftirtöldum iðngreinum:

Framreiðsluiðn,
hattasaumi,
hárgreiðsluiðn,
kjólasaumi,

klæðskurði kvenna,
ljósmyndun,
netjagerð,
reiða- og seglasaumi.

4. gr.

Á stöðum, þar sem ekki er unnt að hafa samfellda vinnu allt árið í einhverri iðn og nemandinn getur fengið aðra atvinnu nokkurn hluta ársins, má dreifa náminu á fleiri ár, þó svo, að samantlagður mánaðafjöldi við námið samsvari þeim ára-

fjölda, er að framan greinir. Þetta skal þó aðeins gert, að hlutaðeigendur séu því 130 samþykkir, enda komi samþykki Iðnfræðsluráðs til. Vinna við iðnnámið má þó 12. júní aldrei vera minni en 6 mánuðir á ári.

5. gr.

Nú hefur nemandi áður stundað nám í verklegum skóla eða námskeiði og ákveður Iðnfræðsluráð þá, hverju sinni, samkvæmt umsókn, hversu námstíminn skuli stytast af þeim sökum, enda leggi umsækjandi fram skilríki um fyrra nám sitt.

6. gr.

Iðnaðarmaður, sem lokið hefur námi og prófi í einhverri iðngrein, og vill gerast nemandi í annarri iðngrein innan sama flokks, skal ekki þurfa nema hálfan náms-tíma þeirrar iðnar. Geta skal í námssamningnum ástæðunnar til þess, að samið er um styttri tíma en venjulega. Sama gildir þótt viðbótar- eða framhaldsnámið fari fram í skólum og verkstæðum erlendis.

7. gr.

Hafi nemandi áður stundað nám hjá öðrum meistara í sömu iðn, en slitið námssamningi við hann á löglegan hátt, skal sá tími, er hann vann hjá honum, dragast frá fullum námstíma hjá hinum síðari, nema að telja meg, að nemandinn hafi eigi notið þeirrar kennslu, sem eðlilegt er með tilliti til hversu langt er liðið á námstímann.

Sé um skylda iðngrein að ræða, ákveður Iðnfræðsluráð, að hve miklu leyti skuli taka fyrri námstímann til greina.

8. gr.

Hafi nemandi ekki staðizt sveinspróf í iðninni, skal hann eiga rétt á að ganga undir það á ný, þegar það er næst haldið, enda sé hann sjálfráður um það, hvar og á hvern hátt hann heldur náminu áfram.

Enginn nemandi getur átt rétt til að ganga undir próf í sömu iðngrein oftari en þrisvar sinnum. Þó má ekki líða lengri tími en tvö ár frá því hann þreytti próf fyrst í iðninni, þar til hann þreytir próf í þriðja sinn.

Ráðherra getur þó veitt undanþágu til að lengja tveggja ára frestinn, ef sérstaklega stendur á.

Nemandi, sem ekki hefur staðizt sveinspróf, en óskar að ganga undir próf á ný, skal ávallt ganga undir próf í sama lögsagnarumdæmi og hann gekk undir próf í fyrsta sinn.

Iðnfræðsluráð getur veitt undanþágu frá ákvæðum síðustu málsgreinar.

9. gr.

Námstíminn telst hafinn á dagsetningardegi námssamnings, sem staðfestingu hlýtur, enda hafi nemandi þá byrjað nám sitt.

Námssamning skal senda Iðnfræðsluráði eða iðnfulltrúa til staðfestingar innan eins mánaðar frá dagsetningardegi námssamningsins og er við áritun Iðnfræðsluráðs eða iðnfulltrúa heimilt að breyta byrjunartíma námsins, ef samningur berst eigi innan þess tíma.

10. gr.

Daglegur vinnutími nemanda skal vera hinn sami sem sveina í hlutaðeigandi iðngrein; þó skal vinnutími nemanda á vinnustað, á meðan skólavist stendur, vera 12 stundum styttri á viku en vinnutími sveina.

Fari iðnskólakennsla fram í dagskóla með fullum kennslustundum, heldur nemandi kaup sínu, en mætir ekki til vinnu. Ekki er nemanda skylt að inna af höndum eftirvinnu eða helgidagavinnu.

130 12. júní Þar sem iðnskólar starfrækja verkleg námskeið fyrir nemendur sína, skal viðkomandi iðnmeisturum skylt að láta nemendur sína sækja þau eins og aðrar námsgreinar skólans.

11. gr.

Nú hefur nemandi verið frá vinnu sökum veikinda í meir en 6 mánuði samtals á námstímanum, og getur þá Iðnfræðsluráð hverju sinni ákveðið, að námstíminn skuli framlengjast um hæfilegan tíma.

Nú stendur vinnudeila svo lengi að telja má, að nemandi missi verulega í verklegu námi hennar vegna, og getur þá Iðnfræðsluráð ákveðið að framlengja námssamninginn um hæfilegan tíma.

12. gr.

Sumarleyfi iðnnema skal vera 12 virkir dagar með fullu kaupi.

III. KAFLI

Námssamningar.

13. gr.

Iðnfræðsluráð skal löggilda meistara og iðnfyrirtæki, sem hafa hæfa meistara í þjónustu sinni, sem hæf til að taka nemendur til náms, og ákveða hverju sinni hversu marga nemendur þau megi hafa út frá því sjónarmiði einu, að nemendur fái notið fullkominnar kennslu í iðninni. Við ákvörðun sína skal Iðnfræðsluráð taka tillit til venjulegs fjölda sveina á vinnustöð, húsnæðis, vélakosts, áhaldna og verkefna.

14. gr.

Meistari eða iðnfyrirtæki, sem taka vill nemendur til iðnnáms, skal senda um það skriflega tilkynningu til iðnfulltrúa.

Nú vill einhver komast í iðnnám og skal hann þá sækja um það til iðnfulltrúa og geta þess í umsókninni, hvort hann eigi kost á kennslu hjá ákveðnum meistara eða fyrirtæki. Sé svo ekki, skulu iðnfulltrúar aðstoða umsækjanda við að koma sér í nám eða heina umsókninni til Iðnfræðsluráðs.

Iðnfræðsluráð skal eins fljótt og kostur er á koma á fót hæfniprófum fyrir alla umsækjendur um iðnnám, og ber því að neita að ráða umsækjendur til náms, ef árangur prófsins er neikvæður.

15. gr.

Ekki má unglingur hefja iðnnám yngri en 16 ára. Þó er heimilt, með sérstöku samþykki Iðnfræðsluráðs í hvert sinn, að veita nemendum í léttum iðngreinum undanþágu í þessu efni, enda sé umsækjandi orðinn fullra 15 ára og samþykki foreldra eða lögráðamanns komi til.

16. gr.

Heimilt er Iðnfræðsluráði að ákveða lágmarkskaup nemenda með hliðsjón af gildandi kjarasamningum í hverri iðngrein á hverjum stað.

Kaup nemenda skal vera viku- eða mánaðarkaup, miðað við fulla vinnuviku, og hafa verkefni hjá meistara ekki áhrif á það.

Heimilt er að breyta kaupákvörðunum meðan á námstíma stendur, ef kaupbreytingar verða í iðninni. Leita skal álits hlutaðeigandi iðngreina, áður en slíkar ákvarðanir eru teknar.

Nú líður einhver tími frá því nemandi lýkur námstíma, þar til næst fer fram sveinspróf í iðninni, og á hann þá rétt á lágmarkskaupi sveina frá því er námstími er á enda samkvæmt námssamningi.

17. gr.

Þegar meistari eða iðnfyrirtæki tekur nemanda til náms, skal gera um það skriflegan námssamning í tveimur eintökum, og heldur hvor sínu eintaki. Viðkomandi iðnfulltrúar skulu staðfesta námssamninga með áritun sinni, og eru þeir ógildir ella. Synji iðnfulltrúi um staðfestingu námssamnings, má áfrýja því til Iðnfræðsluráðs.

130

12. júní

18. gr.

Iðnfræðsluráð leggur til ókeypis eyðublöð undir námssamninginn og ræður gerð hans, og eru námssamningar gerðir á önnur eyðublöð ógildir. Skal námssamningurinn gerður í bókarformi.

19. gr.

Nú fer meistari sá, sem skráður er í námssamningi sem lærimeistari nemanda, úr þjónustu iðnfyrirtækis, sem löggildingu hefur hlotið (sbr. 13. gr. reglugerðar þessarar), og ber þá iðnfyrirtækinu að sjá nemanda fyrir öðrum hæfum lærimeistara í iðninni.

Iðnfyrirtækið skal tafarlaust tilkynna Iðnfræðsluráði meistaraskipti, enda skal geta þeirra í námssamningnum.

20. gr.

Nú hefur meistari eða iðnfyrirtæki rofið námssamning tvisvar eða vanrækt kennslu eða brotið á annan hátt gegn lögum og reglugerðum um iðnfræðslu í verulegum atriðum, og getur þá Iðnfræðsluráð svipt hlutaðeiganda rétti til þess að hafa nemendur um tiltekinn tíma eða að fullu. Úrskurði Iðnfræðsluráðs samkvæmt þessari grein má þó áfrýja til dómstóla, enda sé það gert innan 30 daga frá því að úrskurðurinn er birtur hlutaðeigandi aðila.

IV. KAFLI

Slit námssamninga.

21. gr.

Fyrstu þrjú mánuðir námstímans skoðast sem reynslutími. Hvenær sem er á reynslutímanum getur hvor samningsaðila um sig slitið námssamningi, án þess að tilgreina ástæður, sbr. þó 28. gr.

22. gr.

Meistari eða iðnfyrirtæki geta krafizt slita námssamnings:

- a. Ef nemandi vanrækir nám sitt, verklegt eða bóklegt, eða gerir sig sekan um brot gegn öðrum samningsskyldum sínum;
- b. hafi nemandi verið sex mánuði samfleytt frá verki sakir sjúkleika síns;
- c. ef nemandi, að áliti embættislæknis, hefur ekki heilsu til að stunda iðnina.

23. gr.

Nemandi getur krafizt slita námssamnings:

- a. Ef komið er ósæmilega fram við hann á vinnustöð;
- b. ef meistari eða iðnfyrirtæki brýtur samningsskyldur sínar;
- c. ef meistari eða iðnfyrirtæki verður gjaldþrota eða hættir að reka iðn sína af öðrum ástæðum;
- d. ef nemandi sakir sjúkdóms eða annarra orsaka verður óhæfur til þess að geta unnið að iðninni, eða ef það, að áliti embættislæknis, er hættulegt fyrir líf hans eða heilsu að stunda iðnina;
- e. ef námsstúlka giftist.

130

12. júní

Iðnfræðsluráð eða iðnfulltrúar geta slitið námssamningi, að undangenginni rannsókn, ef komið er ósæmilega fram við nemanda á vinnustað, eða ef meistari eða iðnfyrirtæki brýtur samningsskyldur sínar, en nemandinn slítur ekki samningi af sjálfsdáðum. Skjóta má þó ákvörðun iðnfulltrúa til Iðnfræðsluráðs.

24. gr.

Rísi ágreiningur milli nemanda og meistara eða iðnfyrirtækis út af námssamningi, skal gerðardómur úrskurða og dæma skaðabætur, nema aðilar komi sér saman um annað.

Úrskurðir gerðardóms eru aðfararhæfir.

Áfrýja má úrskurði gerðardóms til dómstóla og er áfrýjunarfrestur til héraðsdóms 30 dagar frá birtingu úrskurðarins.

26. gr.

Í gerðardómi skulu sitja: lögreglustjóri, þar sem námið fer fram, og er hann oddviti, og tveir menn aðrir, sinn tilnefndur af hvorum málsaðila.

Nú vill einhver beiðast gerðar, og skal hann þá snúa sér til oddvita, og ákveður hann síðan gerðarfund og kveður báða málsaðila til að sækja þann fund ásamt gerðarmönnum þeirra, með 8 daga fyrirvara í mesta lagi. Skal á þeim fundi leggja úrskurð á málið, og ræður afl atkvæða úrslitum. Heimilt er oddvita að fresta fundi, þó ekki oftan en þrisvar sinnum, og ekki lengur en 8 daga í hvert skipti, enda hafi gerðarmaður tjáð honum lögleg forföll eða oddvita þykir nauðsyn bera til, til þess að réttur úrskurður verði á lagður. Nú sækir annar hvor gerðarmanna ekki fund og hefur ekki tjáð lögleg forföll, og getur þá oddviti og hinn gerðarmaðurinn lagt fullnaðarúrskurð á málið.

27. gr.

Jafnan er aðilum heimilt að slíta námssamningi, ef þeir koma sér saman um það.

28. gr.

Slit námssamninga eru því aðeins lögleg, að Iðnfræðsluráð eða iðnfulltrúar hafi samþykkt þau með áritun sinni.

29. gr.

Svipti Iðnfræðsluráð meistara eða iðnfyrirtæki rétti til þess að hafa nemendur um tiltekinn tíma eða að fullu, falla úr gildi námssamningar þeir, er hlutaðeigandi meistari eða iðnfyrirtæki er aðili að.

Iðnfræðsluráð skal, þegar þannig stendur á, sjá nemendum þeim, er þannig verða samningslausir, fyrir áframhaldandi kennslu í iðninni.

Meta skal Iðnfræðsluráð hverju sinni, að hve miklu leyti fyrri námstími skuli dragast frá hinum síðari.

V. KAFLI

Iðnskólanám.

30. gr.

Meistari og iðnfyrirtæki skulu láta nemendur ganga í iðnskóla og greiða fyrir þá skólagjöld, pappír, bækur og áhöld, sem námið útheimtir.

Þó skal meistara eða iðnfyrirtæki eigi skylt að standa straum af kostnaði þessum lengri tíma en venjulegt iðnskólanám stendur (4 ár).

Hafi nemandi áður lokið námi í iðnskóla, eða ljúki því á styttri tíma en fjórum árum, ber meistara að greiða honum í peningum það, sem meistari hefði að öðrum kosti þurft að greiða hans vegna í skólakostnað.

Um skólanámið fer svo sem lög og reglur um iðnskóla segja til um.

31. gr.

130

Lágmarkskröfur til burtfararprófs úr iðnskólum, hvar sem er á landinu, skulu vera sem hér segir:

- I. **Íslenzka.** Nemandi skal geta ritað íslenzku sæmilega, framsetningu og stafsetningu. Hann skal hafa lesið málfræði hliðstætt því, sem kennt er í héraðs- og gagnfræðaskólum. Próf skal vera skriflegt.

Þá er lög nr. 48 7. maí 1946 eru komin til framkvæmda, fellur íslenzkukennsla niður að öðru leyti en því, að nemendum skal kennt að gera verklysingu, útfylla skýrsluform og annað raunhæft, er við kemur iðninni.

- II. **Reikningur.** Nemandi skal kunna: Samlagningu, frádrátt, margföldun og deilingu með heilum tölum, almennum brotum, tugabrotum og nefndum tölum. Enn fremur einföld og samsett hlutföll (þríliðu), prósentu- og rentureikning og allar helztu mælieiningar lengdar, flatar, rúmmáls, þyngdar og tíma, sem eru löggiltar hér á landi. Auk þess skulu nemendur í húsgagnabólstrun, járníðnaði, myndagerð, klæða- og feldskurði, leirkerasmíði, málun, múr- og stein-smíði, netagerð, prentiðn, rafmagnsiðn, reiðtygja- og aktygjasmíði, reiða- og seglasaum, sútun, trésmíði, úrsmíði, vagnasmíði og skriftvélavirkjun, kunna að leysa uppsettar jöfnur, með einum og tveimur óþekktum stærðum, og frumatriði flatar- og rúmmálsreiknings.

Þegar lög nr. 48 frá 7. maí 1946, um gagnfræðanám, eru að fullu komin til framkvæmda, skal miðskólapróf vera inntökuskilyrði í iðnskóla, þó með þeirri undantekningu, að þeir nemendur, sem ekki hafa miðskólapróf, skulu taka inntökupróf í iðnskóla og séu prófkröfur ekki minni en til miðskólaprófs.

- III. **Efna- og eðlisfræði.** Nemandi skal kunna undirstöðuatriðin í eðlis- og efnafræði og enn fremur undirstöðuatriðin um þau efni og áhöld, sem óhjákvæmileg eru til iðnaðarstarfsins.
- IV. **Bókhald.** Nemandi skal kunna að gera kostnaðaráætlanir um efni og vinnu, halda frumbók, vinnubók, efnisbók, dagbók með tvöföldu dálkakerfi og höfuðbók, sömuleiðis jafnaðar- og efnahagsreikning.
- V. **Erlent tungumál.** Nemandi skal hafa lesið vandlega sem svarar 100 bls. í 8 bl. broti. Ræður skólanefnd á hverjum stað, hvaða erlent tungumál skuli kennt.
- VI. **Teikning.**

1. *Almenn frihendisteikning.* Hver nemandi skal hafa teiknað a. m. k. 10 flatarmyndir og 10 klossamyndir. Auk þess skal hann sýna með prófi, að hann geti teiknað nokkurn veginn rétt einfalda hluti. Allir nemendur skulu taka þátt í frihendisteikningu.
2. *Flatarteikning.* Nemendur skulu kunna að mynda horn, hringa, sporbauga, þríhyrninga og aðra marghyrninga, skipta línun, bogum og hornum og innrita og umrita hringa.

Flatarteikningu þurfa ekki að kunna nemendur í brauðgerð, framreiðslu, hárskurði, hárgreiðslu, kjötvinnslu, kvenhattasaum, matreiðslu, mjólkurvinnslu, skriftvélavirkjun og sútun.

3. *Rúmteikning.* Nemendur skulu kunna að gera fallmyndir á tvo fleti af punktum, línun, strendingum, strýtum, keilum, keflum og kúlum og sýna skurðarfleti í þeim hlutföllum í báðum flötum. Einnig að nota hjálparflöt og finna sanna stærð flatar og rissa frihendis fallmyndir af hlutum.

Rúmteikningu þurfa þessir nemendur ekki að kunna: Bakarar, köku-gerðarmenn, bókbindarar, framreiðslumenn, hárskerar, hárgreiðslukonur,

130
12. júní

hattasaumakonur, kjötiðnaðarmenn, klæðskerar, kjólasaumarar, kvenna-klæðskerar, feldskerar, leturgrafarar, matreiðslumenn, mjólkuriðnaðarmenn, prentarar, rakarar, skósmiðir, skriftvélavirkjar, sútarar og veggfóðrarar.

4. *Iðnteikning.*

- a. Öllum nemendum, sem iðnteikningu læra, skal kennd teikniskrift, og skal hún notuð við alla teiknikennslu.
- b. Kökugerðarmenn skulu teikna kökur og kransa, tertur og skraut á þær.
- c. Báta- og skipasmiðir skulu gera línuteikningu af bát eða skipi, er sýnir lag skipsins og stærð, útfærsluteikningu, er sýnir, hvernig línuteikningin er færð út á flöt og hvernig smíðað er eftir henni, miðbandsteikningu og vinnuteikningu, er sýnir langskurð skips og þilfarsflöt, enn fremur lestarop og seglateikningu, er sýnir lengd og gildleika siglu og reiða.
- d. Beykjar skulu gera útlits- og vinnuteikningar af helztu hlutum, sem þeim ber að geta smíðað.
- e. Bókbindarar skulu gera teikningar af skreytingum á spjöld og kili.
- f. Bifreiðasmiðir, bifvélavirkjar, blikksmiðir, eirsmiðir, flugvélavirkjar, ketil- og plötusmiðir, málmsteypumenn, vélvirkjar, járn- og rennismiðir, pípu- og gaslagningarmenn og skriftvélavirkjar, skulu gera frihendis frumdrátt að minni háttar hlutum, sem til iðnar þeirrar teljast. Eftir þeim frumdráttum skulu þeir gera útlits- og vinnuteikningar með öllum nauðsynlegum málum.
- g. Gull- og silfursmiðir, leirkerasmiðir, leturgrafarar, ljósprentarar, myndgerðarmenn, glerslíparar og speglagerðarmenn, myndskerar, prentarar og veggfóðrarar, teikni frihendis stafi og skreytingar og hluti hver úr sinni iðn.
- h. Hárgreiðslukonur geri teikningu af hárgreiðslu, er hæfi mismunandi andlitsfalli o. fl.
- i. Húsasmiðir skulu gera vinnuteikningar að hurðum, gluggum, stigum, þökum, bitalögum, handriðum og skápum í eldhús og víðar, með öllum nauðsynlegum málum. Enn fremur teikna einföld hús, bæði grunnmyndir, þverskurði og útlitsteikningar.
- j. Húsgagnahólstrarar geri frihendis teikningar af fjaðrahúsgögnum og dýnum, svo og vinnuteikningar af virkjum og fjaðrasetningu.
- k. Húsgagnasmiðir geri útlits- og vinnuteikningar af nokkrum algengum húsgögnum.
  1. Klæðskerar og feldskerar, kjólasaumarar, kvennaklæðskerar, netjarar, seglasaumarar og skósmiðir geri myndir af hlutum þeim, er þeirra iðn tilheyra, og sýni mál og snið á efnispörtum í hlutina.
- m. Hattasaumakonur teikni skreytingu á hatta og húfur, sem skreytingar eiga að vera á.
- n. Málarar teikni frihendis stafi, skreytingar og hluti. Einkum séu þeir æfðir í skuggateikningum.
- o. Múrarar skulu gera útlits- og vinnuteikningar af hlöðnum múrbogum, múrbindingum, dregnum listum, tröppum, handriðum o. fl., er að iðn þeirra lýtur. Þeir skulu og skilja járn-teikningar í járn-benta steinsteypu og geta gert grein fyrir, hvernig járn verði lögð í steypu eftir uppdrætti, er prófnefnd leggur fram, enn fremur einfaldar húsateikningar.
- p. Steinsmiðir skulu teikna stólpa, legsteina og minnismarki, svo og skreytingar á þau.

- q. Rafvirkjar skulu fá skurðar- og grunnmyndir af 3—4 húsum til mis- 130
munandi nota, teikna raflagnir í þau og gera verklýsingu. Séu teikn- 12. júní
ingar valdar þannig, að þær sýni algengar raflagnir í íbúðarhúsi, verk-
smiðjur og iðjuver. Enn fremur skulu rafvirkjar gera tengimyndir af
ýmsum tækjum og búnaði, er við kemur iðn þeirra.
- r. Rafvélavirkjar teikni vélar og tækjahluti, er viðkoma þeirra iðn, svo og
vinnuteikningar að einfaldri rafstöð eða háspennistöð.
- s. Reiðtygja- og aktygjasmíðir, tágara (körfugerðarmenn), mótasmíðir og
vagnasmíðir geri útlits- og vinnuteikningar af þeim hlutum, sem þeim
ber að kunna að smíða.
- t. Úrsmíðir teikni ganga og hjól í úr.
- u. Útvarpsevirkjar teikni mismunandi viðtækjahluti ásamt tengingum
þeirra.

VII. Sérgreinar. Hárgreiðslukonur og hárskerar kunni lífeðlisfræði um hárið og meðferð þess. — Rafvirkjar og rafvélavirkjar kunni undirstöðuatriði í rafmagnsfræði. — Matsveinar, bakarar, kökugerðarmenn, kjötiðnaðarmenn og mjólkuriðnaðarmenn kunni undirstöðuatriðin í almennri efnafræði og helztu efnasamböndum fæðutegunda. — Leirkerasmíðir, málarar og prentarar, skulu kunna undirstöðuatriði almennrar litarfræði og um samsetningu lita.

Í teikningu og sérgreinum þarf minnst einkunnina 5 til að ná prófi, og aðaleinkunn má ekki vera lægri en 5, miðað við hámarkseinkunn 10.

32. gr.

Í almennum námsgreinum er heimilt að leysa nemendur undan prófskyldu, ef þeir sýna skirteini um burtfararpróf frá gagnfræða- eða héraðsskóla, og hafa hlotið I. einkunn í þeim greinum.

33. gr.

Lágmark skólatíma fyrir nemendur, sem ekki hafa annan undirbúning en barna-skólanám, skal vera samtals 720 klukkustundir yfir allan námstímann.

34. gr.

Viðverubækur þær, er iðnskólar láta nemanda í té, með vikulegum athuga-semdum um tímasókn, skal nemandi sýna meistara sínum vikulega og fá áletrun hans um sýningu.

35. gr.

Iðnfræðsluráð getur veitt undanþágu frá skólanámi:

1. Hafi nemandi þegar lokið iðnskólaprófi eða prófi við annan skóla, sem ekki hefur veitt minni fræðslu í neinni grein en heimtuð er til burtfararprófs úr iðnskóla.
2. Hafi meistari séð nemanda fyrir annarri kennslu, fullgildri að dómi Iðnfræðsluráðs, enda ljúki hann fullnaðarprófi frá iðnskóla.

VI. KAFLI

Verklegt nám.

36. gr.

Meistari skal veita nemanda sínum kennslu í iðngreininni og sjá svo um, að hann hafi að námstíma loknum hlotið hæfilega æfingu í öllum þeim störfum, er iðngreinin tekur til venjum samkvæmt og hafi lært meðferð, hirðingu og heitingu allra áhalda, er tíðkuð eru í iðngreininni.

130

12. júní

37. gr.

Heimilt er Iðnfræðsluráði, að fengnum tillögum hlutaðeigandi iðngreina, að setja námsreglur fyrir hverja iðngrein, þar sem sagt er fyrir um störf þau, er nemendur skulu hljóta æfingu í á hverju ári námstímans.

Iðnfræðsluráð getur enn fremur ákveðið, að færðar skuli vinnuskýrslur fyrir nemendur, hvaða verk þeir stundi daglega og hve lengi á dag. Vinnuskýrslur þessar skulu gerðar eftir fyrirmynd, er Iðnfræðsluráð samþykkir.

38. gr.

Iðnfræðsluráð skal gefa út eyðublöð undir missirislega umsögn meistara um hæfni nemanda, iðn hans og hegðun. Meistari skal missirislega útfylla eyðublöð þessi og senda þau tafarlaust Iðnfræðsluráði.

39. gr.

Nemendur skulu ganga til þeirra starfa, sem þeim er skipað til í vinnutíma þeirra (sbr. 10. gr. reglugerðar þessarar). Þó skal þeim ekki skylt að inna af höndum þá vinnu, sem þeim er um megn eða skaðleg getur talizt heilsu þeirra.

40. gr.

Iðnfulltrúar skulu hafa eftirlit með iðnnámi, hver í sínu umdæmi. Þeir skulu koma á vinnustöðvar, er nemendur eru að verki, skoða vinnuskýrslur að minnsta kosti árlega og árita þær þar um. Hafi nemandi, að dómi iðnfulltrúa og prófnefndar, ekki hlotið fullnægjandi fræðslu og æfingu, miðað við það, sem liðið er á námstímann, geta þeir lagt fyrir meistarann að bæta úr því innan ákveðins tíma.

Hafi iðngrein fengið námsáætlun staðfesta af Iðnfræðsluráði, skulu iðnfulltrúar fylgjast með að námsáætlun sé framfylgt, og geta í því skyni látið fram fara skyndipróf, hvenær sem er á námstímanum. Iðnfulltrúar skulu kveðja viðkomandi prófnefnd sér til aðstoðar við eftirlit með verklegu námi.

41. gr.

Nú stendur yfir verkfall eða verkþann á vinnustöð þeirri, er nemandi stundar nám sitt á, og skal hann þá ekki taka þátt í framleiðslustörfum á meðan. Aftur á móti er nemanda skylt að mæta til æfinga og meðferðar véla og verkfæra á vinnustöð, þar sem því verður við komið.

VII. KAFLI

Prófnefndir.

42. gr.

Iðnfræðsluráð skipar prófnefndir innan hverrar iðngreinar og á þeim stöðum, sem þörf er á og hæfir prófnefndarmenn eru á staðnum. Iðnfræðsluráð setur prófnefndum starfsreglur.

43. gr.

Í prófnefnd skulu vera þrír samiðnaðarmenn, að jafnaði bæði meistarar og sveinar, starfandi í iðninni, og eru þeir skipaðir af Iðnfræðsluráði til þriggja ára í senn, og jafnmargir til vara, séu þeir til á staðnum. Skulu þeir skipaðir að fengnum tillögum hlutaðeigandi iðnráðs, en iðnaðarmannafélaga, þar sem iðnráð er ekki til, enda hafi það áður ráðfært sig við hlutaðeigandi iðnfélög, séu þau til á staðnum, en annars við samiðnaðarmenn í iðnaðarmannafélaginu.

Nú er hvorki iðnráð né iðnaðarmannafélag á staðnum og getur Iðnfræðsluráð

þá ráðfært sig við einhverja samiðnaðarmenn á staðnum um skipun prófnefndar- 130
innar.

12. júní

Iðnfræðsluráðið tilkynnir prófnefndarmönnum skipunina og sendir þeim jafn-
framt eitt eintak af reglugerð þessari ásamt einu eintaki af lögum um iðnfræðslu.

Nefndin velur sér sjálf formann, en tilkynna skal hún Iðnfræðsluráði formanns-
valið þegar að því loknu.

44. gr.

Nú er á einhverjum stað ekki til nægilega margir samiðnaðarmenn í prófnefnd
og getur Iðnfræðsluráð þá skipað menn úr skyldum iðngreinum í prófnefndina.
Einn samiðnaðarmaður skal þó vera í prófnefndinni hið fæsta, sé fulllærður iðn-
aðarmaður í iðninni til hérlendis.

45. gr.

Nú er á einhverjum stað enginn samiðnaðarmaður annar en meistari próftaka,
og skal þá prófið fara fram á öðrum stað innan sama lögsagnarumdæmis, þar sem
samiðnaðarmenn eru fáanlegir í prófnefnd. Nú er enginn slíkur staður til innan
lögsagnarumdæmisins og skal þá prófið fara fram utan lögsagnarumdæmis próf-
taka, þar sem hentast er að fá prófnefnd. Þó má halda próf á þeim stað, þar sem
námið fór fram, ef því verður við komið, að prófnefnd komi þangað, enda sé það
sameiginleg ósk meistara og próftaka, og greiði meistari kostnað, sem af því leiðir.
Hið sama gildir, þurfi nemandi að fara til prófs utan dvalarstaðar síns.

46. gr.

Meistari próftaka greiðir 300 krónur í prófgjald, sem rennur í ríkissjóð og fylgir
prófbeiðninni, og annan kostnað við prófið, að svo miklu leyti sem hann greiðist ekki
af opinberu fé, enda á hann sveinsstykkið að prófinu loknu. Þó má próftaki kosta
prófið og eiga sveinsstykkið, ef hann óskar þess.

Prófnefnd afhendir viðkomandi lögreglustjóra innborguð prófgjöld við undir-
ritun sveinsbréfa, en hann greiðir þóknun til prófnefndar samkvæmt reikningi, er
miðast við það, að prófnefndarmenn fái greitt vinnutap sitt.

47. gr.

Prófnefndir skulu vera iðnfulltrúum til aðstoðar við eftirlit með verklegri iðn-
fræðslu eftir því, sem nánar er fyrir mælt í reglugerð þessari.

48. gr.

Verksvið prófnefnda er:

- a. Að vera iðnfulltrúum til aðstoðar við eftirlit með iðnnámi, eins og nánar segir
í reglugerð þessari;
  - b. að sjá um sveinspróf og dæma þau.
- Prófnefnd getur tekið sér eftirlitsmann til yfirsetu á prófstað og greiði meistari
próftaka þann kostnað.

49. gr.

Þá er nemandi hefur lokið iðnnámi, skal meistari hans snúa sér til formanns
prófnefndar í iðninni á viðkomandi stað, með beiðni um, að nemandinn fái að ganga
undir sveinspróf. Beiðninni, sem skal vera skrifleg, skal fylgja:

1. Námssamningur nemandans;
2. fæðingar- og skírnarvottorð nemandans;
3. vottorð meistara eða iðnfyrirtækis um, að nemandinn hafi lokið verklegu námi;
4. burtfararprófsskírteini frá iðnskóla;
5. prófgjald það, er um ræðir í 46. gr.

130

12. júní

Pegar svo er ástatt, sem segir í 8. gr. reglugerðar þessarar, getur nemandi jafnan sjálfur snúið sér til formanns prófnefndar á viðkomandi stað, með beiðni um að fá að ganga undir sveinspróf á ný.

Beiðnin skal vera skrifleg, og skal fylgja henni það, er greinir í 49. gr. reglugerðar þessarar, enda greiði nemandi þá sjálfur prófgjaldið.

50. gr.

Sé prófnefnd ekki til á staðnum, ber meistara eða iðnfyrirtæki að snúa sér til Iðnfræðsluráðs um að fá skipaða prófnefnd.

51. gr.

Prófnefndarmaður vikur sæti í prófnefnd, ef hann er meistari nemanda eða skyldur honum að feðgatali eða niðja, eða öðrum lið til hliðar, maki hans, unnusti eða unnusta, kjörforeldri eða kjörbarn, fósturforeldri eða fósturbarn. Enn fremur skal prófnefndarmaður vikja sæti sé hann starfsmaður hjá meistara þeim eða iðnfyrirtæki, er próftaki stundaði nám hjá.

Víki prófnefndarmaður sæti tekur varamaður sæti í prófnefndinni. Sé enginn varamaður til, skal Iðnfræðsluráð skipa prófnefndarmann hverju sinni.

Aldrei mega tveir menn frá sama fyrirtæki vera prófdómendur samtímis.

52. gr.

Iðnfræðsluráð getur vikið prófnefndarmanni úr starfi, ef hann vanrækir starf sitt eða brýtur af sér á annan hátt, að mati Iðnfræðsluráðs.

53. gr.

Prófdómendur ákveða í samráði við meistara hver prófverk skuli vera (sbr. ákvæði prófverkefna).

54. gr.

Kostnaður við prófnefndir greiðist úr ríkissjóði.

VIII. KAFLI

Próf.

55. gr.

Prófið er:

- a. Ákveðið smíði eða verk, samkvæmt 59. gr., er sýni kunnáttu nemandans í iðninni;
- b. vinna á verkstæði eða vinnustað, er sýni leikni nemandans, handlagni og vinnuhraða, 2—6 klukkustundir;
- c. teikning (sbr. 58. gr.);
- d. munnlegt próf um handbrögð, efni, verkefni, tæki og vélar, er varða iðn hans.

56. gr.

Heimilt er Iðnfræðsluráði að setja reglur um munnlegt próf í einstökum iðngreinum eða öllum, enda hafi sérfélög í hlutaðeigandi iðnum haft tillögur um það til meðferðar áður.

57. gr.

Skylt er nemanda að gera prófverk eftir teikningu í þessum iðngreinum:

Beykisiðn, bifreiðasmíði, blikksmíði, hárgreiðslu, bókbandi, feldskurði, gler-slipun og speglagerð, gull- og silfursmíði, hattasaumi, húsasmíði, húsgagnabólstrun,

húsgagnasmíði, eirsmíði, járnsmíði, ketil- og plötusmíði, málmsteypu, rennismíði, 130
 vélvirkjun, klæðskurði, kjólasaumi, kvennaklæðskurði, kökugerð, leirkerasmíði, 12. júní
 leturgrefti, málaraiðn, mótasmíði, múrsmíði, myndskurði, netagerð, prentletur-
 setningu, rafvirkjun, rafvéla-virkjun, reiðtygja- og aktygjasmíði, seglasaumi, skipa-
 smíði og bátasmíði, skósmíði, skriftvélavirkjun, steinsmíði, tágariðun, úrsmíði,
 útvarpsvirkjun, vagnasmíði, veggfóðrun.

Í öllum þessum iðngreinum, og enn fremur í pípulögn og gaslögn, skal próftaki sýna, að hann skilji teikningar og geti unnið eftir þeim.

59. gr.

Prófnefnd ákveður prófverkið í samræmi við það, sem segir í reglugerð þessari. Í þeim iðngreinum þar sem um val verkefna er að ræða, skal haft samráð við viðkomandi meistara um val prófverks. Hún ákveður, hve langan tíma nemandi fær til prófsins og hvernig umsjón með því skuli hagað samkvæmt fyrirmælum Iðnfræðsluráðs. Hér fara á eftir verkefni, sem hæf skulu teljast til prófs, eftir vali prófnefndar; þó skulu önnur verkefni, sem valin kunna að verða, ekki auðleystari en þau, er hér greinir. Þótt tvö eða fleiri tölusettt verkefni séu tiltekin í sömu iðn, skal aðeins eitt lagt fyrir nemanda, nema annað sé ákveðið í reglugerð þessari.

1. Brauðgerð og kökugerð.

- a. Í bakaraiðn leysi próftaki af hendi undirbúning brauðgerðar og sýni kunnáttu sína í almennri brauðgerð, svo sem með því að afgreiða pöntunarlista, sem prófnefnd hefur samið fyrir ákveðna tölu brauða, með tilliti til fjölbreytni þeirrar, er nauðsynlegt má teljast í brauðgerðarhúsi á hverjum tíma. Enn fremur skal próftaki reyndur munnlega í ýmsu því nauðsynlegasta, er iðn hans varðar, eins og t. d. í því, er lýtur að ofninum, lífrænni og ólífrænni gerjun, orsökum algengustu brauðgalla og vörnum gegn þeim o. fl.
- b. Kökugerðarmenn skulu undirbúa og fullgera „hátiðarhorn“, rjómaköku, tertu, kransaköku, eða einhverja aðra tilsvarenda hlaðna köku (aufsatz), sem prófnefnd dæmir gilda samkvæmt teikningu. Skreyta möndludeigsköku (marcipan-tertu) eða rjómaköku (tertu) eftir gerðri fyrirmynd. Gera blaðdeig (butterdeig) og gera úr því brauðkollu (postej), og sniðtígla. Gera vínarbrauðsdeig í ákveðna tölu vínarbrauða og annars, sem gert er úr slíku deigi. Enn fremur skal próftakinn gefa munnlegar skýringar um sykursuðu og ýmislegt annað, er iðn hans varðar.

2. Bifreiðasmíði.

Próftaki skal velja með drætti eitt atriði úr hverjum neðanskráðra flokka og framkvæma þau atriði, sem hann dregur. Auk þess skal hann sýna kunnáttu sína í rafsúðu og logsjóða saman tvær 1 mm þykkar járnplötur, er séu að minnsta kosti 50 cm á hvern veg.

1. flokkur:

- a. Smíða stafi í bogna hurð;
- b. smíða bita í þak;
- c. setja saman eitt hurðarhorn.

2. flokkur:

- a. Smíða járnklofa, er tengi framstykki við undirvagn;
- b. smíða járnbeygju, er tengi framstykki við hlið;
- c. leggja járn á gluggahorn;
- d. kúpa 1 mm járnplötu;
- e. smíða upp og breyta aurhlífum,

130

12. júní

3. flokkur:
- Líma gúmmi á sætisramma og klæða sætið með dúk;
  - leggja raflögn í þak með tilheyrandi rofa;
  - skera og slípa hreyfanlega rúðu.

3. Bifvélavirkjun.

Próftaki skal:

- Stilla legur á sveifarás og gera í þær oliurásir;
- stilla undirlyftuás og loka;
- stilla ganghjól;
- stilla rafkveikju;
- stilla bullubolta og hringi;
- stilla öxultengil;
- stilla stýri;
- stilla fjögurra hjóla hemla og aðalhemla;
- finna gangtruflun í venjulegri bifvél;
- finna straumleka í rafmagnskerfi bifreiðar;
- rétta, bæta og logsjóða aurhlíf og bifreiðarhús;
- bora og slípa bullustrokk;
- lýsa gangskiptakassa og ganghjólum, vinnu þeirra og tilgangi;
- teikna rafmagnskerfi bifreiðar.

Próftaki skal draga þrjú af framantöldum atriðum og leysa úr þeim verkefnum, er hann dregur. Enn fremur skal prófnefnd leggja fyrir hann spurningar um þau atriði, sem hann tekur ekki próf í á annan hátt.

4. Blikksmíði.

Próftaki skal gera eitt af eftirfarandi verkefnum:

- Kaffikönnu, lítrataeka, úr látúni eða eir;
- þakglugga úr zinkjárnri og þakrennu með horni, stút, niðurfalli, botnsstút og rennublöndun;
- ljósker á skip;
- kökumót eða ísmót;
- baðker úr zinki;
- skjalaskrín úr eir, látúni eða zinki eða annað, er prófnefnd tekur gilt, til að sýna leikni og kunnáttu próftakans.

5. Bókband.

Verkefni sé í eftirfarandi átta liðum:

- Ein bók í alskinn, bogahorn og skinnlögg, gljád snið og allituð eða gyllt, gyllt á kjöl, þrykkt eða gyllt á báðar hliðar eftir eigin teikningu. Minnsta stærð 26 cm á hæð og $2\frac{1}{2}$ —3 cm á þykkt;
- ein bók í skinn á kjöl og hornum, upphleypt, gljád snið eða ýrð, gyllt á kjöl, ekki minni en 22 cm á hæð og 3 cm á þykkt;
- ein bók í skinn, grunnfals, saumuð á bendla (nótnabókarband), lín á hliðum, gylltur kjölur, ýrð snið, bogahorn, minnst 35 cm hæð;
- ein bók allín, grunnfals, ýrð snið, gylltur kjölur, minnst 21 cm hæð;
- tvær bækur í upplagaband, önnur í rexín, hin í skinn. Búa skal til bindin og gylla í vél, setja skinnbókina inn í bindið með kjölhólk, hina eins og venjulega;
- ein bók, minnst 15 arkir, sé heft og sett í kápu. Próftaki handbrjóti arkirnar;

- g. unnar séu minnst tvær blokkir, límdar og límt á kjöl;
 h. unnar séu minnst tvær blokkir, límdar, vírheftar og límt á kjöl.

130

12. júní

Jafnframt verkega prófinu sé munnlegt próf, þar sem próftaki lýsi öllum aðferðum við verkefnið í rétttri röð.

6. Flugvélavirkjun.

Við prófið skal próftaki sýna að hann kunni:

- Grundvallaratriði í byggingu, samsetningu, viðhaldi og viðgerðum á skrokkum loftfara, vængjum þeirra, hreyflum, mælitækjum og öðrum þeim hlutum og áhöldum loftfara, sem þörf þykir á að hann viti skil á. Einnig þær loftferðareglur, sem snerta flugvélavirkjun;
- skoðun (eftirlit) á loftfari áður en lagt er upp í flugferð;
- hvernig prófa á ýmis efni, sem notuð eru til smíða á loftförum, og þekkja þá galla, sem gera þau ónothæf til smíða eða viðgerða á loftförum;
- hitunaraðgerðir, svo sem logsuðu, rafsuðu, kveiking, líming og vatnsþétting hinna ýmsu hluta loftfara;
- aðgerðir til varnar íkvikunum í loftfarinu;
- jafnvægishlutföll loftfara við mismunandi hleðslu;
- mismunandi gerðir hreyfla, svo sem vökvakælda og loftkælda hreyfla, hvernig þeir starfa o. s. frv.;
- reglubundið eftirlit, sem framkvæmt er með vissu millibili (svo sem með 10, 50, 100 og 200 klst. millibili o. s. frv.) og grannskoðun;
- skil á eldsneytis- og oliutegundum, eiginleikum þeirra og notagildi;
- færslu flugvéladagbóka fyrir hreyfla og skrokk;
- grundvallaratriði flugeðlisfræðinnar.

7. Gaslögn.

Við prófið skal próftakinn inna þessi verk af hendi:

Bora gat á götuleiðslu, tengja hana við gasmæli, og fullgera tengslin eftir að lögnin hefur staðið í fullar 20 mínútur undir þéttireynslutæki. Enn fremur leggja gasleiðslu frá gasmæli að minnst þremur gaseldavélum eða baðofni, stilla gaseldavélar og bökunarofnabrennara og slípa þollás. Uppdrátt að lögnum skal ávallt afhenda nemanda fyrir prófið.

8. Glerslípun og speglagerð.

Próftaki skal:

- Skera, kantslípa og bora glerplötu í innbú verzlunar. Skal glerplatan vera 60×125 cm hið minnsta og ekki þynnri en 6 mm;
- skera og slípa 25 mm snið (facet) á spegli úr 6—8 mm þykku gleri og sé hann ekki minni en hálfur fermetri að stærð;
- skera, kantslípa og skáslípa 5 mm breiðan kant á kringlótta glerplötu úr 6—8 mm þykku gleri og sé glerplatan ekki minni en 80 cm í þvermál;
- skera, kantslípa og slípa handgróp í glerhurð úr 6—8 mm þykku gleri og sé hún ekki minni en 100 cm á hæð og 60 cm breið;
- gera spegil úr 3 mm gleri, og sé hann ekki minni en 25×40 cm að stærð.

9. Gull- og silfursmíði.

Próftaki skal smíða:

- Úr gulli:
  - Armband;
  - brjóstnál;
  - hálsmen.

130
12. júní

- b. Úr silfri:
1. Stokkabelti;
2. koffur;
3. kónnu;
4. bikar;
5. kökuspaða.

10. Hattasaumur.

Próftaki skal gera vetrarhatt og sumarhatt fyrir fullorðna og einn kvenhatt (úr flóka, silki, ull eða bómullarefni), eftir tízku þess tíma, er prófið er tekið á. Einn hattur skal saumaður eftir teikningu, er prófnefnd velur. — Nemandi velur sjálfur allt efni í hattana.

11. Hárskurður og hárgreiðsla.

I. Há r s k u r ð u r :

Próftaki skal sýna leikni í eftirfarandi atriðum:

- Að klippa skípt og uppstandandi hár með skærum og vél, og að klippa skegg eftir tízku hvers tíma;
- að liða og greiða hár og skegg;
- að þvo og þurrka hár og að nudda hársvörð með höndum og rafmagni;
- að nudda andlit með höndum og rafmagni;
- að hjóldraga og brýna hníf og skæri, bera sápu á og raka mann. Skal einkum aðgætt, hvernig nemandi beitir hnífnum og hvernig hann stendur að verkinu.

II. H á r g r e i ð s l a :

Próftaki á að liða hár með járnum, setja upp hár, leggja hár og klippa, snyrta andlit og snyrta hendur.

12. Hljóðfærasmíði.

Próftaki skal sýna hæfni í:

Píanósmíði:

- hvers konar strengjavinnu;
- samsetning og stilling á verki;
- hljómstillingu.

Harmóníumsmíði:

- koma fyrir lokum, lokutappa og hnéspaða;
- smíða lokufjaðrir og koma fyrir nótnaborði og áttundatengslum;
- hljómstilla harmóníum;
- setja saman, setja upp og stilla verk, belg og nótnaborð.

13. Húsgagnabólstrun.

Próftaki skal bólstra stól eða sófa með fjöðrum í sæti og baki. Einnig skulu armar vera bólstraðir, með eða án fjaðra. Léreft skal nota yfir bólstrið, en síðan skal klætt með húsgagnaáklæði. Léreft (shirting) eða önnur efni má og nota sem áklæði.

14. Járniðnaður.

130

12. júní

Í járniðnaðargreinum skal prófi háttað sem hér segir:

I. Eirsmíði:

Próftaki skal logsjóða eirpíputé, eir í eir, logsjóða látúnshné, kveikja saman eirpípu, logsjóða saman bronz, beygja eirpípu, kveikja stétt á eirpípu, kveikja gildan látúnsklampa á þunna látúnspötu, logsjóða saman látúnspötur eða annað svipað.

II. Eldsmíði:

Próftaki skal smíða eldverkfæri, eldfæri, mastursspennu með auga, eða eitthvað svipað, og sýna kunnáttu í eldsuðu.

III. Ketil- og plötusmíði:

Próftaki skal smíða og merkja upp ketilbotn eða kjölpötu eftir gefnu máli og hnoða kúlu- og sléttþnoð og logskera hnoð og plötur, þetta hnoð og plötubrún, logsjóða plötur, sýna að hann kunnir að rafsjóða o. s. frv.

IV. Málmsteypa:

Próftaki skal móta samsett stykki með kjarna, bræða járn og rauðmálm og steypa í tilbúinn mótakassa, og sýna blöndun á kjörnum og móta-sandi.

V. Rennismíði:

Próftaki skal smíða og renna eftir teikningu laggarskrúfþoll og ró, eða stimpil, hefla samhliða flöt á fleyg, renna skífu á ás o. s. frv.

VI. Vélvirkjun:

Próftaki skal steypa hvítmálm í leg, fella leg á ás, máta fleyg í fleygspor, logsjóða plötu, kveikja hólk á pípu, geira tönn, vinda gorm eða eitthvað þess háttar, finna gangtruflun í mótör og sýna hæfni í rennismíði.

15. Kjötiðnaður.

Próftaki skal:

- a. Skera helming af nauti til vinnslu;
- b. skera alikálfsskrokk í því augnamiði, að búa til kálfsvefju;
- c. hluta sundur hálfvín;
- d. hluta sundur lambsskrokk;
- e. vefja svínslæri;
- f. búa til Bæjarabjúgu;
- g. búa til blóðmör eða lifrarpýlsu;
- h. búa til kjötkæfu eða lifrarkæfu;
- i. enn fremur skal nemandinn munnlega skýra reykingu, suðu, söltun og annað, sem iðninni tilheyrir.

16. Klæðskurður og feldskurður.

I. Klæðskurður:

Próftaki skal teikna, sníða og sauma eitt af eftirfarandi verkefnum:

1. Venjuleg jakkaföt á karlmann;
2. kjólföt á karlmann, handstungin;
3. viðhafnar stuttreyjuföt (smoking);
4. vetrarfrakka (ulster);
5. hálfþóðraðan og venjulegan frakka,

130

12. júní

II. Feldskurður:

Próftaki skal sauma eitt af eftirfarandi verkefnum:

1. Vandaða skinnhúfu með fódri og broti;
2. fódra frakka með feldum úr heilum skinnnum og setja á hann skinnkraga;
3. feldkápu úr 30 heilum skinnnum eða fleirum (nota skal aftursting við samsaum skinnanna);
4. lausan loðkraga og loðstúku úr skunskinnnum eða marðarskinnnum og fódra hvort tveggja með rykkingum og skrautsaum. Í loðstúkunni skulu vera fleiri en eitt skinn, ef því verður við komið.

III. Kjólasmurur:

Próftaki skal teikna, sníða og sauma eitt af eftirfarandi verkefnum:

1. Síðdegiskjól;
2. kvöldkjól;
3. samkvæmiskjól; eða:
  1. upphlut;
  2. peysuföt (treyju og pils).

IV. Kvænnaklæðskurður:

Próftaki skal teikna, sníða og sauma eitt af eftirfarandi verkefnum:

1. Vetrarkápu með skinni;
2. frakka (ulster, svagger);
3. skinnlausa kápu;
4. peysufatafrakka;
5. jakka og pils (dragt).

17. Leirkerasmíði:

1. Próftaki skal móta og renna eftirtalda þrjá gripi:
  - a. Skrautker (vasa), hæð ca. 35 cm;
  - b. skál, þvermál ca. 30 cm;
  - c. könnu, hæð 25 cm.

Einn af þessum munum skal nemandi skreyta með upphleyptu myndaskrauti.

2. Próftaki móti í leir kjertastjaka, geri af honum gibbsform og taki svo leirafsteypu af mótinu.
3. Próftaki sjái um þurrkun þessara fjögurra muna, máli þá og brenni. Glerung og liti skal hann blanda sjálfur og skrifa litalýsingu. Að lokum skal hann slípa botnfleti munanna í slípivél og með handverkfærum.

18. Leturgröftur.

Próftaki skal handgrafa fjórar mismunandi leturgerðir á ýmsa lund, innsigli (með eiginhandarskrift, skriflettri eða prentlettri), dyraspjöld með lakki í stöfunum og þrjá stálstimpla, einn með lettri, annan með mynd og þriðja með skrauti (ornament).

19. Ljósprentun.

Próftaki skal:

- a. Taka strikmynd og netmynd af góðri fyrirmynd og framkalla þær. Enn fremur stækka mynd og minnka;
- b. undirbúa filmur undir gegnumlýsingu;
- c. undirbúa plöturnar með sýrum;
- d. gera plöturnar ljósnæmar með tilheyrandi efnum;

- e. gegnumlýsa filmurnar á plötu;
- f. framkalla plöturnar með tilheyrandi efnum;
- g. undirbúa plötu fyrir prentun eða til þess að geymast án þess að hún ryðgi;
- h. stemma plötu við pappír;
- i. jafna svertu eða liti og stilla hlutfall á milli svertu og vatnskefla;
- j. prenta myndirnar í 100 eintökum.

130

12. júní

20. Málun.

- a. Próftaki skal grunnmála, slétta (spartla) og mála húsgagn eða tréflöt, $1 \times 1,5$ m að stærð, með einum eða fleiri litum. Á þennan flöt máli nemandinn þrjár línur í mismunandi litum og breiddum, þannig að fram komi réttthyrndir flétir. Prófflötinn skal gljálakka eða lakka hann með móðublæ;
- b. próftaki skal mála flöt (pappír strengdan á ramma), $1 \times 1,5$ m að stærð, með ógljáðum oliulit eða olímáli, lökkðu með móðublæ, sem hér segir: Efri hluti flatarins málist með lit, eftir sýnishorni, er nemandinn dregur í lokuðu umslagi. Neðri hlutinn málist með lit, er nemandinn velur sjálfur. Milli þessara tveggja lita sé málaður 10 cm breiður borði með þriðja litnum. Á borðann skal mála skreytingu með oliulitum og skal nemandinn samræma áðurnefnda liti og skreytingu;
- c. tréflöt, $1 \times 0,6$ m að stærð, skal grunnmála, slétta (spartla) og mála. Á þennan flöt skal nemandinn mála tré eða marmaralíkingu, lakka og fága með móðublæ;
- d. tréflöt, $1 \times 0,5$ m að stærð, skal grunnmála, slétta (spartla), mála og lakka. Á þennan flöt skal nemandinn mála sýnishorn af spjaldletri, ekki minna en 25 bókstafi og tölustafi. Próftaki velur stafagerð, en prófnefnd ákveður texta;
- e. á pappaspjald, $0,4 \times 0,4$ m að stærð, skal mála með limlitum sömu liti og í grunnlitinn í verkefni b.

21. Matreiðsla og framreiðsla.

I. Matreiðslumenn:

Próftaki skal:

- a. Taka bein úr kjöti eða fiski (er kjötið og fiskurinn tölusett og próftakinn dregur eina tölu, og tekur bein úr því, er talan vísar til);
- b. útbúa fiskrétt og kjötrétt til morgunverðar (skal um þrjá rétti í hvoru að velja og dregur próftakinn sinn af hvoru);
- c. skreyta kalda framreiðslu, sem próftakinn má búa til eftir vild, enda hafi hann sjálfur búið til réttinn hjálparlaust;
- d. búa til tvær ídýfur, aðra heita en hina kalda, t. d. „mayonnaise“, „bernaise“ eða „hollandaise“;
- e. gefa skriflega lýsingu á rétti (á matseðli), er prófnefnd tiltekur, hvað í honum sé og hvernig hann sé gerður;
- f. skýra munnlega matseðil, súpu, fisk, millirétti, steik og ábæti. Dregur nemandinn einn réttinn og skýrir hvað í honum sé og hvernig hann sé gerður.

II. Framreiðslumenn:

Próftaki undirbúi og leggi á borð, þar sem framreiða skal kalda rétti (kalt borð) með tilheyrandi glösum, og annast síðan framreiðsluna. Enn fremur skal hann undirbúa og leggja á borð, þar sem framreiða skal heitan samkvæmismat, með tilheyrandi glösum, og annast síðan framreiðsluna.

130 22. Mjólkuriðnaður.

12. júní

Próftaki skal:

- a. Vega inn mjólk með sæmilegum flýti, og taka sýnishorn fyrir fitu- og „reduktase“-mælingar. Hann skal fitumæla mjólk eftir aðferð dr. Gerbers og kanna gerlamagn mjólkur eftir aðferð dr. Barthels og Jensens (reduktase-prófun);
- b. setja í gang vélknúna skilvindu, gerilsneyða undanrennu til skyr- og ostagerðar, og rjómann til smjörgerðar. Próftakinn skal gera grein fyrir byggingu og meðferð skilvindna, Pasteurs-hitunartækja, gufuvéla, frystivéla og gufukatla;
- c. hleypta skyr og skýra áhrif hitastigs hleypis og þétta;
- d. búa í vélknúinn strokk, segja um hvenær fullstrokkað er, salta, hnoða og vatnsmæla smjörið, sýna handleikni við töku smjörsins úr strokknunum og við smjörmótun (pökkun) með borði eða vél. Próftakinn skal og gera grein fyrir áhrifum mismunandi hitastigs við skaksturslok og áhrif eltingar á smjörið;
- e. sýna kunnáttu við að sýra rjóma;
- f. gera Gautaost eða einhverja tilsvarendi ostategund (úr 1000—2000 litra ostakeri), sýna handleikni við mótun hans, skýra aðalganginn í þeim efna-breytingum, er eiga sér stað frá því ostamjólkin er hleypt og þar til osturinn er fullgerður. Próftaki skal og sjóða mysuost, hræra hann og móta, og sýna leikni í vinnu í vörugeymslu.

23. Múr- og steinsmiði.**I. Múrsmiði:**

Próftaki skal:

1. Múra upp $1\frac{1}{2}$ steins múr með eins steins bindingu, 1,88 m langan og 1,25 m háan, bindinguna og öll 4 horn hennar skal slétthúða;
2. hlaða um dyr eða gluggaop og loka að ofan með hringboga, sporöskjuboga eða oddboga. Auk þess skal próftaki sýna leikni í að draga loftlista og skera saman horn, leggja gólf- og veggflisar og loka að blanda, leggja og binda járnþenta steinsteypu eftir uppdrætti.

II. Steinsmiði:

Próftaki skal:

1. Höggva og fullgera áttstrendan girðingarstöpul með strendan topp;
2. höggva og fullgera millistein í legstein með holboga umhverfis að ofan;
3. gera legstein með slípuðum og gljáðum framfleti og inngreiptum, gylltum krossi.

24. Myndagerð.**I. Ljósmyndagerð:**

Próftaki skal:

- a. Framkvæma myndatökur í ljósmyndastofu (mannamyndatökur) við dagsljós eða rafljós og endurtöku á gömlum og nýjum myndum;
- b. framkvæma „negativ Retusch“ (plötur eða filmur), „positiv Retusch“ á myndatökum, ásamt sömu vinnu á endurtökumyndum í frumstærð og stækkuðum;
- c. fullgera myndatökur sínar og stækkanir eftir nýjum og gömlum myndum, í „Kabinet“ að $\frac{1}{4}$ úr örku eða stærra, eftir vali prófnefndar;

- d. munnlegt próf skal ná yfir alla almenna byggingu á „Objektivum“ 130 (linsum), skal skilgreina mismunandi tækni þeirra hvers fyrir sig í 12. jáni notkun;
- e. notkun á litskífum skal sundurgreinast, verkun þeirra á mismunandi liti og áhrif þeirra, lit og ljósnæmi á ljósmyndaplötu (film);
- f. öll kemisk efni, er nota þarf við ljósmyndagerð, skulu greind sundur, þau er nota þarf til framköllunar á filmur og plötur og pappír, litunarböðum og alls annars, er nota þarf til daglegrar vinnu;
- g. þekkja nákvæmlega mismunandi gerðir af filmum og plötum, hraða þeirra, ljósnæmi og litnæmi þeirra, bæði utanhúss og innan, einnig þekkja breytilegar pappírstegundir og hæfni þeirra við mismunandi vinnuskilyrði.

II. Prentmynda smíði :

Próftaki skal grafa myndir í zink eða eir, punktamyndir fyrir myndapappír og grófari pappír, og punktalaus mynd (strikmynd), bæði með einum lit og allt að fjórum litum. Skal hann skila sýnishornum af myndunum og plötunum tilbúnum til prentunar.

III. Prentmynda ljósmyndun :

Próftaki skal ljósmynda punktamynd og strikmynd (teikningu), bæði með einum lit og allt að fjórum litum. Einnig skal hann framleiða (framkalla) myndirnar og færa (kopiera) þær á zink eða eir. — Próftaki skal vera fær um að undirbúa ljósmyndaplötur og geta gert munnlega grein fyrir meðferð þeirra efna, er starfinu tilheyra.

25. Netagerð.

Próftaki skal gera eftirlíkingu (model) af botnvörpu, og teikna og gera eftirlíkingu af síldarnót. Stærð eftirlíkinganna ákveði prófdómendur.

26. Pípulögn.

Próftaki skal leggja einfalda hitalögn og einföld hreinlætistæki á stað, sem prófnefnd útvegar til þess. Skulu verkefni valin, með tilheyrandi teikningum, einu fleiri en próftakar eru hverju sinni, og dregur hver próftaki sitt verkefni í hvorum flokki. Hann skal og sýna kunnáttu sína við að logsjóða og logskera pípur og tinkveikingu, enn fremur gera beygju eða té, eftir því sem prófverkefnið gefur ástæðu til og prófnefnd ákveður.

27. Prentiðn.

I. Setning :

Fræðilegt :

Próftaki skal gefa munnleg svör við nokkrum spurningum út úr undirstöðuatriðum, áhaldafræði, ífnisfræði, listfræði og vinnufræði setningar og íslenzkri málfræði áhrærandi stafsetningu, og enn fremur leiðrétting á skakkt stafsettu, en læsilega skrifuðu handriti.

Verklegt :

Próftaki skal :

- Setja samfellt lesmál í eina klukkustund úr meginmálsletri, fyrirlagt með 4 dt. flögum, línulengd 16—20 dt., setja stafrófsmæli neðan við, lausan frá, prófarka sátrið og leiðrétta síðan og prófarka aftur;
- leiðrétta í meðallagi slæma próförk;

130

12. júní

- c. setja titilsíðu; prófnefnd leggur til handrit og segir til um bókarbrotið, en próftaki ákveður letur og hlutföll;
- d. setja auglýsingu í blað eða tímarit og eyðublað fyrir verzlunarviðskipti, og segir prófnefnd fyrir um stærðir, en próftaki ákveður letur og fyrirkomulag;
- e. setja töflu eftir greinilega skrifuðu handriti, er prófnefnd leggur til, og segi hún til um stærð, en próftaki ræður letri og strikaskiptingu;
- f. framkvæma niðurhlutun („umbrot“) á vélsettu letri í tímaritsopnu (enda á grein og upphaf á annarri), tví- eða þrídálka, og auglýsingin og taflan felld í; próftakinn ákveður fyrirkomulag blaðsíðutitils og fyrir-sagnar.

II. Prentun:

Fræðilegt:

Próftaki skal gefa munnleg svör við nokkrum spurningum um undirstöðuatriði prentunar, um mismunandi gerðir véla og áhöld, eðli og gerðir pappírs, prentliði og tegundir þeirra og mismunandi gerðir prentmynda.

Verklegt:

Próftaki skal prenta hjálparlaust venjulega bókarörk í hraðpressu, ákveða hlutföll jaðra, litarmagn og aðlögun. Auk þess skal hann raða fram fjórum 8 síðna og tveimur 16 síðna örkum í tvennu lagi, prenta með einum lit eða fleirum í fergispressu eða handpressu sjálfstæða auglýsingu, strikasamfellu eða bréfhhaus, prenta mynd (autotypi) á myndapappír; myndina skal aðlaga með undanskurði.

28. Rafmagnsiðn.

I. Rafvirkjun:

Húsalagnir:

Próftaki skal framkvæma:

- a. Samanskrúfaða pípulögn í steypulofti, ekki færri en 3 dósir, 4—6 stúta;
- b. samanskrúfaða pípulögn í bitalofti og tréskilrúm;
- c. ídrátt og tengingu í loftdósum, uppsetning á rofum og tenglum;
- d. blýstrengslögn, minnst 5 metra bugðótta lögn, með eigi færri en 4 þétti-stútum.

Verkstæðisvinna:

- a. Tengja sjálfvirkan rofa eða annað fjarstýrt áhald;
- b. tengja stjörnuþríhyrningsrofa;
- c. tengja jafnstraumsrafal eða töflu fyrir hann;
- d. setja saman hitatæki með þrískiptum rofa.

Teikningar o. fl.:

- a. Gera uppdraetti af prófverkefnum þeim, er um getur hér að framan, eða öðrum hliðstæðum verkefnum;
- b. sýna þekkingu á gildandi reglum um raflagnir og kunnáttu í að fara eftir þeim;
- c. sýna kunnáttu í meðferð og notkun nauðsynlegra mælitækja;
- d. gera efnisáætlun og verklýsingu á raflögn í húsi með ekki færri en 30 lampastæðum.

Vinnuhraði, frágangur o. fl.:

Prófnefnd skal taka tillit til:

- a. Vinnuhraða, vinnuafkasta;
- b. frágangs á verki, smekkvísi og vandvirkni;
- c. meðaleinkunnar við undangengin árspróf.

130

12. júní

Heimilt er prófnefnd að fá próftaka önnur verkefni til úrlausnar, en að framan greinir, enda sýni þau ekki síður hæfni hans og kunnáttu í iðninni.

II. Rafvéla virkjun:

Próftaki skal:

1. Vefja snúð og sátur rafvéla, gera mælingar á vafi straumvendis og gera grein fyrir árangrinum, reikna út og gera ræsi fyrir rafvél;
2. setja upp vélar í 10 hestafla oliuvélarstöð, eða 10 hestafla vatnsaflsstöð með lágspennu, tengja spjöld fyrir vélar og útiliggjandi línur, leggja allar lagnir í stöðinni og ganga svo frá öllu, að stöðin verði reynd í góðum gangi;
3. setja háspennutæki í 50 kw. spennistöð með straumrofa og teinrofa, ásamt tengingu við spennu báðum megin, tengja lágspennuspjald fyrir útiliggjandi línur, grunntengja stöðina, þurrka eða hreinsa olíuna, svo að spennirinn geti starfað öruggt;
4. ganga frá straum- og spennumælum á 500 kw. háspennustöð.

III. Útvarps virkjun:

Próftaki skal setja upp útvarpsviðtæki með loftneti og grunntengingu, gera við 3 viðtæki (eitt fyrir rafhlöður, eitt fyrir rakstraum og eitt fyrir riðstraum) og teikna í aðaldráttum straumrásarmynd í tækin og gera grein fyrir gerð þeirra og orsökum bilana, framkvæma deyfingu útvarpstruflana frá ákveðnum raforkuvirkjum, sýna að þeir hafi nægilega þekkingu í rafmagnsfræði, útvarpsfræði og hljóðfræði til þess að geta framkvæmt hvers konar mælingar og viðgerðir á flóknum útvarpsviðtækjum, sem nauðsynlegar eru til þess að koma þeim í fullkomið lag, enn fremur, að þeir þekki gildandi lög og reglugerðir, er varða útvarps- og loftskeytatæki.

29. Reiða- og seglasaumur.

Próftaki skal:

- a. Taka mál af gaffalsegli á 60 smálesta skipi eða stærra, eða öðru segli jafnvandasömu, gera uppdrátt af því, skipta niður í dúka, sníða það og sauma í höndum með öllum rifgötum saumuðum (ekki „patent kósa“), laga það (afsetja) og sauma utan um það kantkaðal (ligtov), eins og við á;
- b. draga upp reiða á 60 smálesta skipi eða stærra, ákveða gildleika víranna í reiða, búa reiðann til og gera grein fyrir, hvernig á að vinna verkið. Setja síðan reiðann upp og alla stagi, eins og við á. Enn fremur skal hann gera öryggisáhöld eftir nánari ákvörðun prófnefndar.

30. Reiðtygja- og aktygjasmíði.

Próftaki skal smíða:

1. Járnvirkjahnakk, ísaumaðan rósum;
2. spaðahnakk með lafaþófum;
3. kragaaktygi;
4. kvensöðul.

130 31. Skósmíði.

12. júní

Próftaki skal:

- a. Botna eina randsaumaða skó að öllu leyti;
- b. botna og sauma vaðstígvél að öllu leyti.

32. Skriftvélavirkjar.

Próftaki dragi þrjú af eftirfarandi verkefnum og leysi úr þeim, sem hann dregur:

1. Renna vals og undirrállur í reiknivél;
2. stilla bandflutning ásamt sjálfvirkri skiptingu í reiknivél;
3. stilla valshæð í reiknivél;
4. stilla aðalhreyfistykki ritvéla (Skridtmekanisme);
5. kveikja staf í ritvél;
6. renna skrúfu og tilheyrandi ró, með öfugum skrúfugangi;
7. geira tönn;
8. vinda gorm;
9. taka út stillidælu, skipta um olíu í henni og setja hana í aftur;
10. stilla dós í 10 lykla reiknivél;
11. taka geira úr reiknivél og stilla hann inn aftur;
12. gera grein fyrir höfuðatriðum í byggingu reiknivéla.

33. Sútun.

Próftaki skal rota, súta, strá eða kasa og fullgera eina húð og tvö kálfs-skinn (slétt, rauðsútuð), hvítsúta fjögur loðskinn, tvö af dilkum og tvö af öðrum dýrum (fínsútun). Í munnlegu prófi skal nemandi gera grein fyrir sýtunar-aðferðum.

34. Tágarið.

Próftaki skal gera körfu-hægindastól eða kistu úr grönnum tágum.

35. Trésmíði.**I. B á t a s m í ð i :**

Próftaki skal smíða:

1. Smábát, fjögurra manna far;
2. skipsbát á togara.

II. B e y k i s i ð n :

Próftaki skal smíða:

1. Sívala tunnu;
2. sporöskjulagaðan kút;
3. sporöskjulagaðan bala;
4. sívala skipstunnu.

Próftakinn reikni út stærð ílátsins, sem hann smíðar.

III. H ú s a s m í ð i :

Próftaki smíði að nokkru eða öllu leyti eitt eða tvö af eftirtöldum verkefnum:

1. Úti- eða innihurð;
2. járna hurð í umgerð;
3. stiga, beinan eða snúinn;
4. handrið á stiga eða svalir;

5. eldhús- eða fataskápa;
  6. glugga með opnanlægum ramma;
  7. bursta- eða valmapak;
  8. steypumót: þakbrún með strikum; margkantað eða sivalt súlumót með gjörðum, úrskorið fyrir krossbita.
- Enn fremur sýni próftakinn hæfni sína í að gera við verkfæri.

130

12. júní

IV. Húsgagnasmíði:

- a. Próftaki skal leysa af hendi smíði á hlut, sem í er hurð, skúffa eða annað það, sem prófnefnd telur að sýni hæfni próftaka í iðninni. Prófverk skal bóna, mattslípa eða gljáfægja. Heimilt er próftaka að fá vélunnið í prófverkið. Prófverk skulu valin þannig, að þeim sé unnt að ljúka á 150 vinnustundum;
- b. auk þess skal próftaki sýna leikni sína í handbrögðum og vinnuhraða, samkvæmt nánari reglum, þegar því verður við komið.

Teikning:

Gera skal rissmynd og hlutateikningu af prófverki. Nú hefur próftaki staðizt fullnaðarpróf í húsgagnateikningu við iðnskóla, þarf hann þá ekki að teikna prófverkið, en er heimilt að fá teikningar hjá húsgagnateiknara.

Munnlegt próf:

Að aflokinni smíði skal próftaki svara spurningum um efni, verkefni og annað, er varðar iðnina.

V. Mótasmíði:

Próftaki smíði mót að einhverjum mislaga (ósýmmetriskum) hlut, er sé samsettur úr þrem eða fleiri stykkjum, og tilheyrandi kjarnakassa.

VI. Myndskurður:

Próftaki skal skera:

1. Hurðarspjald;
2. spegilfald;
3. myndfald;
4. hillufjöl;
5. stól;
6. skáp;
7. setubekk;
8. rafmagnslampa.

VII. Skipasmíði:

Próftaki skal smíða:

1. Seglás;
2. mastur;
3. ljóra;
4. niðurgönguskýli;
5. lestarop með öllu, er því fylgir;
6. tréstýri á skip, járnað og að öllu fullgert og ásett;
7. háglugga með umgerð (skylight);
8. stefni í skip eða bát og setja það í;
9. þröm, 30—40 fet, ásetta, og festa á meginþiljur (Waterboard);
10. ytri klæðningu, 30—40 fet, og sé nokkur hluti hennar með beygju.

130 36. Úrsmíði.

12. júní

Próftaki skal:

- a. Gagnskoða úr (aftrækning);
- b. fóðra við miðhjól (centrumshjól) í plötu og stag;
- c. renna og setja steinlegur (steinfatningu) í plötu og stag;
- d. renna óróaás;
- e. setja inn tvöfalda gormfjöður;
- f. renna uppdráttarás.

37. Vagnsmíði.

Próftaki skal smíða:

- a. Framhjól á fjórhjóra kerru og setja möndulinn í;
- b. tvíhjóra kerru að öllu leyti.

Eitt ár af námstímanum skal nemandi vera við járnsmíði (eldsmíði).

38. Veggfóðrun.

Próftaki skal sýna aðferðir við:

- a. Strigalögn á súðarherbergi með pappírslímingu undir málun;
- b. veggfóðrun á herbergi (kantsett);
- c. skreyting á herbergi með veggfóðri;
- d. að dúkleggja beinan eða snúinn stiga (samf.) með línóleum eða gúmmí;
- e. að dúkleggja herbergi með línóleum og skreyta úr sama efni;
- f. að leggja gúmmí á baðherbergi með húlkilum.

60. gr.

Nú vill próftaki vinna annað verk eða gera annan grip, en prófnefnd hefur ákveðið, og er þá prófnefnd heimilt að leyfa það, ef hún telur það sýni eins mikla kunnáttu próftaka í iðn sinni, og lærimeistari hans lýsir yfir því, að próftaki kunní einnig að gera það verk, er prófnefnd hafði ákveðið.

61. gr.

Sveinspróf skal halda tvisvar á ári, þannig að þau byrji fyrri helming mánaðanna maí, júní, október og nóvember. Skal Iðnfræðsluráð auglýsa prófin með a. m. k. tveggja vikna fyrirvara. Umsóknir um próftöku skulu komnar til formanns prófnefndar fyrir 1. þess mánaðar, er próf skal fara fram í. Iðnfræðsluráð getur, að fengnum tillögum viðkomandi prófnefndar, leyft að próf fari fram á öðrum tíma en ofan greinir.

62. gr.

Til þess að tryggja samræmi í störfum prófnefnda, skipar ráðherra sá, er fer með iðnaðarmál, að fengnum tillögum Iðnfræðsluráðs, einn eða fleiri eftirlitsmenn með prófunum, til 4 ára í senn. Skulu þeir hafa ákveðið eftirlitssvæði, ef fleiri eru en einn, og heimsækja hverja prófnefnd í umdæmi sínu ekki sjaldnar en annað hvort ár, og leiðbeina þeim um það, sem þurfa þykir. Eftirlitsmenn þessir skulu gefa Iðnfræðsluráði árlega skýrslu um störf sín, enda eru þeir háðir fyrirmælum Iðnfræðsluráðs. Kostnaður við ferðir og störf eftirlitsmanna greiðist úr ríkissjóði.

63. gr.

Þar, sem prófnefnd eða eftirlitsmaður telja ekki ástæðu til að hafa sérstakan prófstað, skal meistari sjá próftaka fyrir verkstæði og verkfærum við prófið, er metið sé gilt af prófnefnd og eftirlitsmanni.

64. gr.

Prófnefnd færir gerðabók um störf sín. Skal hún gerð eftir fyrirmynd, er Iðnfræðsluráð samþykkir. Þá er gerðabók er útskrifuð, skal hún afhendast Iðnfræðsluráði til varðveislu. Enn fremur skal prófnefnd halda bók, er í sé fært nafn próftaka, fæðingardagur hans, fæðingarár og staður, nöfn foreldra hans og atvinna, náms tími og iðn, nafn og heimili lærimeistara, prófverkefni, svo og einkunnir í einstökum greinum og aðaleinkunn, er nemandi fær við prófið. Nefnist sú bók prófbók, og skal færast í fjórriti. Skal prófnefnd, að loknu sveinsprófi, afhenda viðkomandi lögreglustjóra eitt eintak, Iðnfræðsluráði annað, Landssambandi iðnaðarmanna hið þriðja og Iðnsveinaráði Alþýðusambands Íslands fjórða eintakið.

130

12. júní

65. gr.

Hlutaðeigandi lögreglustjóri heldur skýrslu um öll sveinsbréf, sem gefin eru út í hans lögsagnarumdæmi. Skal þar tilgreint nafn nemanda, fæðingardagur hans, fæðingarár og staður, nöfn foreldra hans og atvinna, námstími og iðn, nafn og heimili lærimeistara, prófverkefni, svo og einkunnir í einstökum greinum og aðaleinkunn, er próftaki fær við prófið.

66. gr.

Óheimilt er að taka mann til sveinsprófs, sem ekki hefur skriflegan náms- samning, áritaðan samkvæmt lögum um iðnfræðslu, og vottorð meistara um, að hann hafi lokið námi sínu samkvæmt samningi, skirteini um fullnaðarpróf frá viðurkenndum iðnskóla, svo og önnur tilskilin vottorð. Undantekningar frá þessu má þó gera, þegar svo stendur á, sem segir í 75. gr., ef Iðnfræðsluráð mælir með þeim.

67. gr.

Óheimilt er próftaka að byrja á verki við prófið, fyrr en prófdómendur hafa samþykkt verkstæði eða vinnustað prófsins, uppdrætti, þar sem þeirra er krafizt, og annan undirbúning undir prófið, ákveðið hvenær verkið skuli byrja og því vera lokið, og fullvissað sig um, að próftaki sé við því búinn að inna verkið af hendi. Eftir að próf er byrjað ber prófdómendum að hafa eftirlit með framkvæmd verksins eftir þörfum, og er þeim í því skyni heimill aðgangur að öllu, er lýtur að verkinu.

Verði ágreiningur milli prófnefndar og próftaka eða meistara hans, skal hon- um vísað til úrskurðar Iðnfræðsluráðs.

68. gr.

Við prófið skal gefa einkunnir frá 1—10. Skal sérstök einkunn gefin fyrir hvern lið, sem nefndur er í 56. gr., og verður meðaltal af þeim einkunnum aðal- einkunn prófsins. Ekki má láta neinn fá sveinsbréf, sem fær minna en 5 í aðal- einkunn í verklegu prófi, eða minna en 3 í nokkurri prófgrein. — Einkunnin 9 og þar yfir telst ágætiseinkunn, 7,25—8,99 telst I. einkunn, 6,00—7,24 telst II. einkunn, 5—5,99 telst III. einkunn.

69. gr.

Þegar nemandi hefur lokið prófi og staðizt það, skal prófnefndin þegar gefa lögreglustjóra skýrslu um prófið. Hann lætur síðan útbúa sveinsbréf handa nem- andanum. Lögreglustjóri leggur til eyðublöð undir sveinsbréfið. Skulu sveinsbréfin gerð í bókarformi eða samanbrotin í hylki úr léreftsklæddum (shirtingklæddum) pappa 12 × 21 cm að stærð, og hljóða sem hér segir:

130
12. júní

SVEINSBRÉF

.....
(Nafn.)

fædd..... í .....
hinn ..... hefur lokið sveinsprófi í
.....
(Iðn.)

þann ..... og fengið þessar einkunnir:
Fyrir prófverkið ..... Fyrir munnlegt próf .....
Fyrir teikningu ..... Fyrir vinnuhraða .....
Aðaleinkunn .....
sem er ..... einkunn.

Aðaleinkunn við burtfararpróf frá iðnskóla .....
var .....

Prófverkið var .....
.....
.....
(Staður.) (Dagur.)

.....
formaður prófnefndar. meistari.
.....
prófnefndarmaður. skólastjóri.
.....
prófnefndarmaður. lögreglustjóri.

Hæsta einkunn er 10. Til að standast próf þarf fyrir prófverkefnið og teikningu 5, fyrir vinnuhraða og munnlegt próf 3, en í aðaleinkunn 5.

70. gr.

Sveinsbréfin skulu vera gefin út á íslenzku, ensku og þýzku. Óski einhver sér-iðn að hafa sérstaka umgerð á bréfinu, skal það vera heimilt á kostnað hlutaðeig-andi iðngreinar, en þó því aðeins, að Iðnfræðsluráð samþykki útlit umgerðarinnar.

IX. KAFLI

Veikíndaforföll og slys.

71. gr.

Skylt er meistara eða iðnfyrirtæki að greiða iðgjöld fyrir nemendur sína samkvæmt gildandi lögum um almannatryggingar.

72. gr.

Meistara eða iðnfyrirtæki er skylt að greiða nemanda í veikindaförföllum fullt kaup í allt að 6 mánuði samtals yfir allan námstímann. Ekki er meistara eða iðnfyrirtæki skylt að greiða nemanda veikindadaga, nema fyrir liggja vottorð um veikindi nemandans frá lækni, sem meistari eða iðnfyrirtæki hefur samþykkt.

Þó á nemandi aldrei rétt á greiðslu í veikindaförföllum vegna sjúkdóma, er orsakast af áfengisneyzlu eða notkun deyfilyfja.

73. gr.

Nemandi skal ekki neins í missa af launum sínum fyrstu 14 dagana eftir að hann forfallast frá vinnu sökum slysa eða sjúkdóma, sbr. þó 1. mgr. 72. gr. reglugerðar þessarar.

Ekki er meistara eða iðnfyrirtæki þó skylt að greiða nemanda kaup, ef slysið stafar af áfengisneyzlu, notkun deyfilyfja eða öðrum orsökum, er nemandi á sjálfur sök á beint eða óbeint, með vitaverðu hirðuleysi eða gáleysi.

74. gr.

Nú hefur meistari eða iðnfyrirtæki innt af hendi greiðslu samkvæmt 72. og 73. gr. reglugerðar þessarar, en þriðji maður hefur valdið sjúkdómnum eða slysinu með bótaskyldu atferli sínu samkvæmt almennum skaðabótareglum, á þá meistarinna eða iðnfyrirtækið endurkröfurétt á hendur honum á því fé, sem meistarinna eða iðnfyrirtækið hefur þess vegna greitt nemandanum.

X. KAFLI

Ýmis ákvæði.

75. gr.

Nú fatlast iðnnemi andlega eða líkamlega, meðan á námstíma stendur eða hefur þegar fatlast þannig, þegar þessi reglugerð öðlast gildi, að hann telst ekki fær um að leysa af hendi sveinspróf eða ljúka iðnskólanámi, en telst þó fullgildur verkmaður í sumum greinum iðnarinnar, og skal þá Iðnfræðsluráð, að fengnum tillögum viðkomandi iðngreinar og álitu trúnaðarlæknis, gera tillögur til ráðuneytisins um það, hvort veita megi hlutaðeiganda réttindi til að stunda iðnina, án réttar til meistarabréfs, og tekur ráðuneytið ákvörðun um það, að fengnum þeim tillögum.

76. gr.

Það varðar sektum, ef ekki liggur þyngrri refsing við brotinu samkvæmt öðrum lögum, að:

1. Taka nemanda til náms gagnstætt ákvæðum laga um iðnfræðslu, nr. 46 frá 25. maí 1949, og reglugerðar þessarar;
  2. brjóta gegn ákvæðum framangreindra laga og reglugerðar þessarar, um daglegan vinnutíma nemanda;
  3. vanrækja að láta nemanda stunda skólanám;
  4. koma ósæmilega fram við nemanda;
  5. óhlýðnast fyrirmælum iðnfulltrúa eða Iðnfræðsluráðs um kennslu nemanda.
- Sektir skulu renna í ríkissjóð. Mál út af brotum þessum skulu rekin sem almenn lögreglumál.

77. gr.

Kostnaður við starf Iðnfræðsluráðs, iðnfulltrúa og prófnefnda, þ. á m. eftirlit prófnefnda með iðnnámi, greiðist úr ríkissjóði.

130

12. júní

78. gr.

Nú kemur upp starfsgrein, sem ekki er gert ráð fyrir í reglugerð þessari, en telja má að heyri undir iðnað, og skulu þá hlutaðeigendur, sem starfsgreinina stunda, senda Landssambandi iðnaðarmanna erindi um, að starfsgreinin verði viðurkennd sem iðngrein, og leggja fyrir það tillögur um nafn iðngreinarinnar, námstíma, kunnáttukröfur og prófkröfur. Skal síðan Landssambandið undirbúa málið undir næsta iðnþing og leggja málið fyrir það. Samþykki iðnþingið, að rétt þyki að gera starfsgreinina að sérstakri iðngrein, skal Landssambandið leita samþykkis ráðuneytisins til þess. Fallist ráðuneytið á að gera starfsgreinina að iðngrein, breytir það reglugerð þessari eftir þörfum í samræmi við það og gefur lögreglustjórum í kaupstöðum, að fengnum tillögum Landssambands iðnaðarmanna, fyrir mæli um það, hversu haga skuli veitingu starfsréttinda í hinni nýju iðngrein, þangað til fylgt geti orðið almennum ákvæðum þessarar reglugerðar.

79. gr.

Reglugerð þessi er hér með sett samkvæmt 30. gr. laga nr. 46 25. maí 1949, um iðnfræðslu, til að öðlast þegar gildi, og birtist til eftirbreytni öllum þeim, sem hlut eiga að máli.

Samgöngumálaráðuneytið, 12. júní 1952.

Björn Ólafsson.

Páll Palmason.

131

16. júní

REGLUGERÐ

um veðmálastarfsemi í sambandi við kappreiðar Hestamannafélagsins „Hörður“ í Kjósarsýslu.

1. gr.

Veðfjárupphæðir greinast í: 2 kr., 5 kr., 10 kr., 25 kr. og 50 kr., sem greiðast veðmálastofunni gegn afhendingu veðmiða.

2. gr.

Veðjað er um það, hver hestur verður hlutskarpastur í hverjum flokki, svo og í úrslitahlaupum.

3. gr.

Veðfjárupphæðum skal skipt þannig:

- a. 75% skal skipt hlutfallslega á þá upphæð, sem veðjað hefur verið um, á þann hest, er vinnur;
- b. afganginum (25%) sé varið til reksturs kappreiðanna, viðhalds og umbóta á skeiðvelli félagsins, til tanningarstöðvar og til reiðvega á félagssvæðinu. Tillagið til reiðvegarins má þó aldrei vera minna en 10% af hagnaði félagsins af starfsemi þessari.

4. gr.

Að hverju hlaupi loknu skulu veðmálin reiknuð út, útkoman auglýst, og vinningar útborgaðir þegar í stað, gegn framvísun veðmiða.

5. gr.

Engin upphæð verður endurgreidd, ef hestur hleypur upp eða fer ekki af stað, og komi, af þeim eða öðrum orsökum, ekki til greina samkvæmt kappreiðareglum félagsins.